

Noe av det første Knut plantet, var kaprifol.

Et vell av blomster

Hagen til gartnerne Trine og Knut Tveit i Lillesand bugner av friske blomster. Noen er sjeldne, men lette å få til.

Tekst og foto: EVA KYLLAND Illustrasjon: IANN EKLUND TINBÄCK

Hagen for Alle liker!

- Blanding av klassiske og litt eksotiske planter.
- Blomster kombinert med bær og frukt.
- Harmonisk fargeskala blant vekstligheten.

Det vakre hvitmalte huset til Trine og Knut i Lillesand er bygget i jugendstil og er omgitt av en jungelmessig hage.



1. Knut former epletrærne ved å feste greiner til trådene med klips. 2. Denne vakre duoen av **syrinhortensia** og **solhatt** fant vi i Knuts bed for hvite blomster. 3. Farger, linjer og former skaper harmonisk helhet. Rød **høstfloks** i bakgrunnen, **lofos** og **lavendel** i den store sementkrukken, **solhatt** og **hortensia** foran rundklippet stor og liten **buksbom**. 4. I dette bedet plasserer Knut sånt som blir til overs eller står i kø. 5. De store bladene på 'Zilga' gjør druerankene over tunet ekstra dekorative.

Det er så vidt Knut klarer å rive seg løs fra hagen om sommeren. Fornuftent tilsier at det må han. Når Knut så kommer hjem fra et par ukers ferie, hiver han kofferten inn i gangen og gyver løs. Han elsker å luke, spa kanter, vanne og plukke vekk døde blomster. Samtidig nyter han skjønnheten.

– Hageglede er en forutsetning, mener Knut.

Trine arbeider som selger for danske Indoor Outdoor. Knut er innkjøpskoordinator hos Hageland. Begge er utdannet gartnere. Hun er i tillegg blomsterdekoratør. Derfor bestemmer hun mest når sommerblomstene skal plukkes ut. Han utfører jobben.

Sommerblomster trives best når de er mange og plantet tett. Da blir også bed og krukker raskt fine. Så paret legger gjerne noen ekstra kroner i kjøp av planter.

– Vi forsøker å sette sammen farger som står til hverandre og skaper harmoni. Sommerblomster er pynten i hagen, det må se

vakkert ut. I år har vi valgt mye nyanser i rosa og hvitt, sier Knut.

For at hagen skal være fylt av blomster hele sommeren, bør de avløse hverandre. I høysesongen er det et vell. Hele sommerhalvåret er der blikkfang. Vinter og vår blomstrer **juleroser** og busker, **rododendron** og vintergrønt skaper rammene rundt. Det ligger en spenning i at det er noe fint å se på hele tiden.

Prøver nye planter

Nytt av året er blomstrende **jordbær** i krukke, det ble en fin hengeplante. 'Tristan' jordbær er remonterende, noe som betyr at blomster, kart og modne bær kommer flere ganger i løpet av sommer og høst. Når Knut gir planten gjødsel og vann som en annen sommerblomst, kommer det mange blader og jordbærplanten vokser og trives. Dersom stor avling hadde vært målet, ville Knut gjødslet mye sjeldnere.

For ham er det både en glede og faglig nyttig å prøve ut planter som ikke er vanlige. Han eksperimenterer også med nye

kombinasjoner av planter i grupper. Ved siden av jordbærene står en krukke med **pelargonium** og **hengepetunia**. Bak denne skimter vi en **hortensia**. Prydgress tilfører noe lett og eksotisk.

– De gir flott virkning i en hage, særlig i krukker. Strå er lettstelte. Noen sorter blomstrer med lange, fine aks, som vaier i vinden. Veldig dekorativt, synes Knut.

Over tunet svever drueranker, latviske 'Zilga' er hardfør nok til norske forhold. Trine og Knut pleier å høste inn over 30 kilo i slutten av august, en flott opplevelse.

Hagen er ikke lekeplass lenger, for de to sønnene har vokst til. Nå nyter familien frukt og bær, de safter og sylter, lager både likør og vin. Tunet med utekjøkken fungerer som en forlengelse av huset. Et perfekt sted å møtes for sommeravslutning i Knuts litteraturgruppe, eller for gode sommerkvelder med venner og familie. Paret feiret 25 års bryllupsdag der i fjor sommer.

Da var langbordet blant annet pyntet med en imponerende svær, rund blomst fra **vierhortensia**. En flott busk som Knut

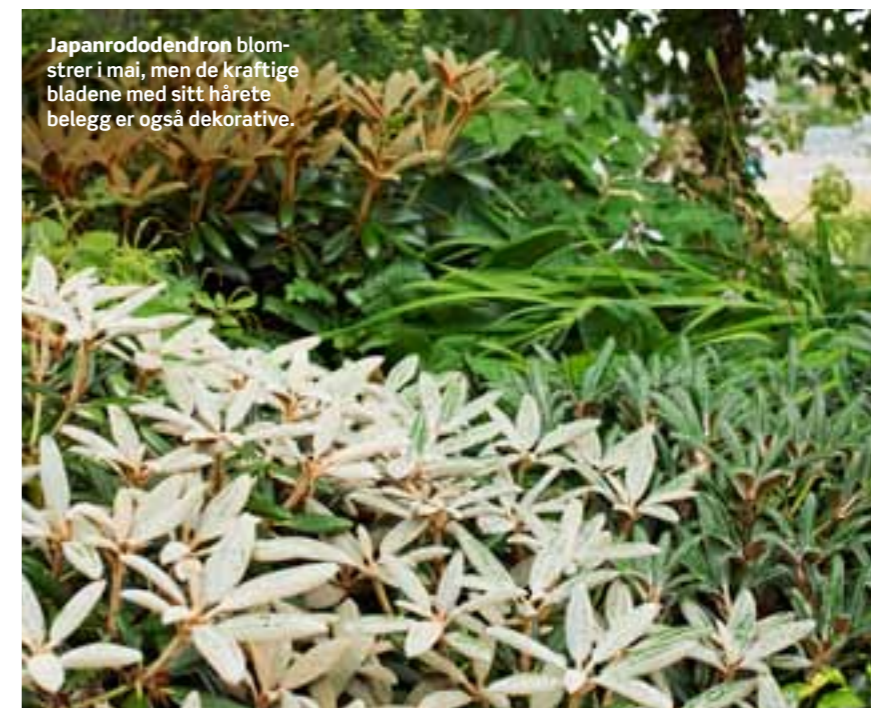




Kaprifølen trives med mye sol og får røde dekorative frukter om høsten, men disse fruktene er giftige!



Denne trioen er spennende sammen: fagerbusk, blodlønn og agnbøk.



Japanrododendron blomstrer i mai, men de kraftige bladene med sitt hårete belegg er også dekorative.

Hagens alfa og omega

God jord, riktig gjødsel, passe med vann og masse sol. Vips, så strutter blomster og blad av velvære.

– Må du fylle mer i bedene, så bruk vanlig plantejord. Rododendron liker ikke kalk og bør helst ha sin egen jord. Det er ekstremt viktig med god jord og gjødsling, sier Knut.

Når det begynner å bli grønt om våren, strør han naturgjødsel jevnt utover bed og plen for hånd. Dette gjen-tar han med en måneds mellomrom til begynnelsen av august. Det er lurt å gjødsle i forbindelse med regn og fukt. Det lukter litt et par dager. Gjødselen øker mikrolivet i bakken. Men for mye gjødsel kan ta livet av både plen og planter: Vi sier at de svir. På sekkene står det hvor mye vi skal bruke.

– Det hender jeg hiver på litt kalksalpeter ved sankthanstider, det er en type kunstgjødsel med mer nitrogen enn i hagegjødsel. Dette får plantene til å bli grønnere. Med tanke på miljøet er det bedre å bruke husdyrgjødsel, som er et naturprodukt, sier Knut.

Ulike former for gjødsel

I svære krukker heller han tre sekker plantejord og en sekk kompostert kugjødsel, blander godt og planter sommerblomster. Da står disse i en fullverdige, god jord. I tillegg gjødsler han én gang i uken med flytende, organisk gjødsel blandet ut i vann. På denne måten har Knut kontroll og får et optimalt resultat.

En annen løsning er å benytte langtidsgjødsel; det er lurt når vi skal reise vekk. Denne kan blandes i jorden, eller vi kan kjøpe jord iblandet langtidsgjødsel. Den kan også blandes inn i topplaget av jorden, noe som gir virkning i tre til fire måneder.

I små krukker benytter Knut krukke-jord, som består av langtidsgjødsel, veksttorv og kompostjord.

Heller for lite enn for mye

Rhododendron skal ha spesialgjødsel, som er kalkfri. Steinbedplanter trenger skrin jord og kan dø av gjødsel. Mens **ros** elsker det, og spesialgjødsel er aller best for dem.

Sommerblomster får vann hver dag når det er sol, ofte både morgen og kveld. Knut bruker slange uten sprut. Små pottes trenger mest vann. Når røttene fyller nesten hele plassen, er behovet for vann ekstra stort. Stauder, busker og roser får vann når det trengs.

– Om vi vannet for ofte, blir rotsystemet dårlig. Det er bedre å vanne for lite enn for mye. Jeg venter ofte med å ta fram vannsprederen til der har blitt tørkeflekker i plenen.

”Vi forsøker å sette sammen farger som står til hverandre og skaper harmoni.”

→ opplever at folk ikke kjenner til. Det gjelder også **koreakornell**. Denne hardføre busken er rik på yndige, hvite stjerneblomster.

Bruker store krukker

Sommerblomsten **kosmos** er en fryd for øyet hele sommerhalvåret. Visne blomster må knipes vekk. Det hjelper på arbeidet å plante den i en stor krukke.

– Det må være hull og en god porsjon dreneringsstein i bunnen. Da trengs ikke vann så ofte som i små krukker, forklarer Knut.

Overvintring av store krukker er en utfordring, fordi de kan sprenge av vann. Knut fjerner jorda om høsten og lagrer pottes i plast, sement og keramikk på hodet utendørs. De største sementkrukkene er for tunge, så de får stå med jord i, og da er det ekstra viktig med drenering. Det er mulig å sette **løk** i krukker både høst og vår.

I husveggen har Knut plassert en vid sementkrukke med **brudeslør** og **dichondra**. Denne sommerplanten med nydelige sjatteringer i grønt har kommet for fullt de aller siste årene. Dichondra er anvendelig der vi trenger en hengeplante, som et alternativ til **eføy**.

– Disse plantene trenger omtrent like mye vann og gjødsel, og de vokser cirka like mye, dermed kan de leve i samme krukke, sier Knut.

Da han var på jobb i Italia i vår, fikk han med hjem en mengde **margeritter**, som kler fremsiden av ungdomshuset. For å få løftet opp noen av dem, spikret Knut krakker. De grå krukkene i sement og keramikk gir sammen med margeritt et rolig, avdempet og gjennomført uttrykk.

Like ved lyser hengeplanten **lofos** opp i rosa og grønne nyanser: Klokkene på denne sommerblomsten er som mange små,

Fakta om hagen

Hagens alder: Huset ble bygget i 1936. Hagen var forfalt da Knut og Trine kjøpte stedet i 1996.

Plassering: Den er relativt flat, men skråner litt ned mot veien. Tidligere eiere har bygget opp hagen i noen av kantene. Tunet vender mot nordøst, hagen på fremsiden av huset mot sørvest.

Størrelse: 1300 kvadratmeter.

Type jord: God, gammel, svart moldjord. Avfall fra hagen er omdannet. I bunnen ligger det leire.

Klimasone: H2

Mest vellykket: Det er **gøy** med drueranken, flaks å ha fått den til.

Neste prosjekt: Å bygge en bakerovn ute.

Drømmer om: Å få boog holde på her til vi blir båret ut.

Kan ikke leve uten: Alle frukt- og bærbuskene.



Takløk skal ha skrin jord og trenger verken gjødsel eller vanning.



Den nærmest lavendelblå fargen til hortensiaen bryter elegant av i alt det frodige grønne.

FAVORITTER HOS KNUT OG TRINE

Staudenes herdighet angis med A–D, se side 65.

Agnbøk *Carpinus betulus* 'Monumentalis', H4.

Blodlønn *Acer palmatum* 'Garnet', H4-5.

Brudeslør *Gypsophila elegans*, B.
Buksbom *Buxus sempervirens*, H4.

Dichondra *Dichondra* 'Silver Falls', D.

Drue *Vitis* 'Zilga', H5.

Fagerbusk *Kolkwitzia amabilis*, H5.

Gullregn *Laburnum x walterei* 'Vossii', H5.

Høstfloks *Phlox paniculata*, B.

Japanrododendron *Rhododendron yakushimanum*, H4.

Kaprifol *Lonicera periclymen*, H5.

Koreakornell *Cornus kousa var. chinensis*, H3.

Kosmos *Cosmos bipinnatus*.

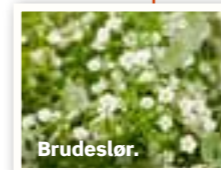
Lavendel *Lavendula angustifolia* 'Hidcote Blue', C.

Storkenebb *Geranium 'Rozanne'*, B.

Takløk *Sempervivum tectorum*, B.

Vierhortensia *Hydrangea arborescens* 'Annabelle', H5.

Størrelse: 1300 m².
Sone: H2



Frodig Sørlandssoase

1. Blomsterbed med ulike busker og stauder. 2. Anlagt dam. 3. Lysthus hvor man kan sitte tørrskodd på regnværsdager. 4. Bed med både busker og stauder. 5. Bed ved siden av gangsti belagt med brostein. Bedet går helt ut til gaten, og langs gaten er det plantet hekk som avskjerming inn mot eiendommen. 6. Bed med vekt på hvit blomstring. 7. Hekk med epletrær. 8. Veranda/uteområde. 9. Bærhage med ulike typer bærbusker som bringebær, solbær og rips, men også andre nyttevekster. 10. Plantegruppe.

”Vår hage er ikke striglet, men trivelig.”



Sommerblomsten kosmos krever godt stell, til gjengjeld blomstrer den fra mai til oktober.

→ nydelige mirakler. Knut har satt den i en svær sementpotte sammen med lavendel. Klatreplanten kaprifol er enkel å ha med å gjøre. Den trenger noe å vokse oppetter og kan gjerne stusses om vinteren. Planten trives aller best med mye sol. Da kommer det flest av de vakre, rødgule blomstene, som siden blir til rød, giftig frukt.

Den flerårige sommerblomsten solhatt trenger ofte støtte på grunn av høyden. Hvit utgave er vakker sammen med syrinhortensia 'Limelight', en busk med gulgrønne blomster.

Japanrododendron kunne med fordel blitt mye mer vanlig, mener Knut. Den blomstrer i slutten av mai, deretter nyter Knut synet av de kraftige bladene, som har et slags hårete belegg i forskjellige fargenyanser. Siden gullregn er så giftig, har mange blitt redd for det flotte treet. Knut er stolt av sitt og anbefaler det gjerne til de som ikke har små barn.

Bærebjellkene i hagen er stauder, trær og busker. Eviggrønne takløk er også flerårig. Den pynter en lav grop i et område med nakent fjell. Hver blomst er stjerne-

formet og rosenrød, til å bli lykkelig av.

–Jeg kan ikke fjerne alt ugress, da måtte jeg luket hele tiden. Det er også snakk om smak og behag, ulike stiler. Vår hage er ikke striglet, men trivelig, mener Knut.

Å plante tett holder ugress vekk, samtidig blir det dekorativt, og noen vil alltid blomstre. Knut har et rotebed på baksiden av huset, der setter han planter som ikke trives andre steder, eller de er hjemløse. En gul staude blomstrer i slutten av juli, iris i begynnelsen av juni og asparges kanskje litt tidligere.

I bakgrunnen ruver trollhassel, et tre Knut synes vi kunne bruke mye mer.

–Det er dekorativt, særlig når greinene er nakne om vinteren, og når det kommer rakler om våren. Trollhassel er lett å få til, sier han.

Fagerbusk stod i hagen da gartnerne flyttet inn. Knut mener at flere kunne forsøke denne busken, som blir to til tre meter høy og er svært vakker når greinene fylles av rosa blomster. De står i en interessant kontrast til mørke blodlønn og sterkt grønne agnbøk. ●